

rijksuniversiteit
groningen

Wetenschapswinkel Courant

Jaaroverzicht 2016

Inhoud

Samen jongeren weer op het goede spoor helpen	4
Wetenschapswinkels wereldwijd	6
Onder water, boven water	8
Even voorstellen Agnes Schiphof	9
Een opstap voor de mantelzorg	10
Een jaar in beeld	12
It's a great poster. It's true	14
Interview met Jan Albert van Laar	15
Lekker Hip, een groeiende uitdaging voor student en bedrijf	16
Scoren in Academia	17
Naar de middelbare school!	18
Even voorstellen Nick Nieuwenhuijsen	19
Onderweg naar een duurzamere universiteit	20
Prijsvraag Win een duurzaam en maatschappelijk verantwoord verrassingspakket	21
Publicaties en presentaties in 2016	22

Omslag van Willem Kolvoort

Willem Kolvoort studeerde aan kunstacademie Minerva, heeft zijn studio in zwembad de Papiermolen en is bekend van zijn affiches voor poppodium Vera. Een kunstenaar die dus met beide benen in de Groningse samenleving staat. Hij tekent met veel humor en maakt dingen niet ingewikkelder dan ze zijn. Kijk, daar houden we van bij de Wetenschapswinkels. We zijn dan ook heel blij dat Willem dit keer onze voorkant heeft willen maken. Geïnteresseerd in zijn werk? <http://willemkolvoort.nl/>

Colofon

De Wetenschapswinkel Courant is een uitgave van de gezamenlijke wetenschapswinkels van de Rijksuniversiteit Groningen.

Mail voor gratis abonnement: tawi@rug.nl

Redactie: Karin de Boer, Agnes Schiphof, Saskia Visser en Eva Smidt
Vormgeving en layout: Kasemir Publiciteit & Vormgeving / bauburo
Druk: Facilitair Bedrijf RUG, Grafimedia
issn: 1389-8612

Van de meeste besproken projecten zijn rapporten en artikelen verschenen. Deze zijn gratis te downloaden via www.rug.nl/wewi. Mocht u verdere interesse hebben in een van de besproken onderwerpen, neem dan contact op met de betreffende winkel.

Wetenschapswinkels

Bèta Wetenschapswinkel

Nijenborgh 6, 9747 AG Groningen
Karin Ree: c.m.ree@rug.nl / 050 – 363 4132
Karin de Boer: m.k.de.boer@rug.nl / 050 – 363 4686
Henk Mulder: h.a.j.mulder@rug.nl / 050 – 363 4436
wewi-fwn@rug.nl
Twitter: @betawinkel

Wetenschapswinkel Economie & Bedrijfskunde / Careers Company

Postadres: Postbus 800, 9700 AV Groningen
Bezoekadres: Duisenberg Building, Zernikecomplex, Nettelbosje 2, 9747 AE Groningen
Elise Kamphuis: info@careerscompany.nl
050 – 363 7182

Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid

Postadres: UMCG, Sector F, Wetenschapswinkel G&V, Postbus 30.001, HPC FA12, 9700 RB Groningen
Bezoekadres: Hanzeplein 1, Gebouw de Brug
Jolanda Tuinstra: j.tuinstra01@umcg.nl
050 – 361 6648

Wetenschapswinkel Onderwijs

Grote Rozenstraat 3, 9712 TG Groningen
Lieneke Ritzema: wewi-onderwijs@rug.nl
050 - 363 6997

Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie

Postadres: Postbus 716, 9700 AS Groningen
Bezoekadres: Oude Kijk in 't Jatstraat 26, 9712 EK Groningen
Saskia Visser: tawi@rug.nl / 050 – 363 5271

Kenniscentrum Filosofie

Oude Boteringestraat 52, 9712 GL Groningen
Marc Pauly: 050 - 363 6948
Nick Nieuwenhuijsen
kcf@rug.nl

De wetenschapswinkels op internet:

www.rug.nl/wewi

De wetenschapswinkels op Twitter:

@ScienceShopsRUG

De wetenschapswinkels werken samen met

Green Office Groningen

Visserstraat 47/49, 9712 CT Groningen
Oude Kijk in 't Jatstraat 39 (pop-up store), 9712 EB Groningen
Agnes Schiphof: greenoffice@rug.nl / 050 – 363 5358

Goede verhalen voor bij de koffie

Elk jaar gaat een delegatie van de Wetenschapswinkels op auditie bij de voorzitter van het College van Bestuur, professor Poppema, om dit jaarbericht aan te bieden. Dat klinkt formeel, maar eigenlijk komen we bij Si-brand buurten: op de koffie om bij te praten over van alles. Het gesprek is meestal net zo divers als dit nieuwe jaarbericht. Wij wisselen goede verhalen uit.

Tijdens ons laatste koffievistite kwamen onze nationale en internationale netwerken aan de orde. Onze zichtbaarheid en herkenbaarheid is belangrijk. De Wetenschapswinkels discussiëren regelmatig over de vraag of wij nog wel Wetenschapswinkels moeten heten. We zien dat men elders voor trendy namen kiest zoals Kenniscentrum, Waardecre-

atie, Centre for Innovation, Technology Transfer Offices, et cetera. Is de naam Wetenschapswinkels niet meer van deze tijd?

Een mooie kans om van Si-brand Poppema te horen hoe hij hierover denkt. Het antwoord kwam zonder aarzelen. De naam Wetenschapswinkels moet blijven. De naam hoort al jaren bij onze universiteit, hij is duidelijk en laagdrempelig, en heeft daarom de kracht van een merk.

Internationaal zijn wij bijzonder en een voorbeeld voor andere universiteiten. Bijna alle faculteiten van de RUG hebben een Wetenschapswinkel. Onze kracht ligt in het feit dat het universiteitsbrede netwerk van onze winkels werkt vanuit de praktijk. Wij kunnen snel en zonder bureaucratie vraagstellers verbinden

met studenten, onderzoekers en docenten, zelfs multidisciplinair.

Werken vanuit de praktijk. Kleinschalig, lokaal en waardevol op haar eigen manier. Niet alleen in Groningen: responsible research is internationaal sterk in ontwikkeling. Er is zelfs een peer-reviewed tijdschrift voor opgericht, onder de naam Research for All. Hierover kun je lezen in dit jaarbericht. Tezamen met andere goede verhalen die verteld mogen worden, op de koffie bij het College van Bestuur en aan iedereen die belangstelling heeft voor onderzoek met en voor de samenleving.

Karin de Boer,
voorzitter RUG Wetenschapswinkels

2016 in cijfers

Statistisch overzicht vragen en projecten 2016

	Vragen	Afgehandelde vragen	Studenten	Medewerkers	Ext. Publicaties	Presentaties & evenementen
Bètawinkel	89	49	105	2	21	28
Economie & Bedrijfskunde						
Geneeskunde & Volksgezondheid	35	25	13	4*	14	8
Kenniscentrum Filosofie	7	4	6	4	9	4
Green Office	46	41	40	6**	-	25
Onderwijs	13	7	9	2	12	4
Taal, Cultuur & Communicatie	22	17	82	2	24	19
Totaal	212	143	255	20	80	88

* waaronder 1 vrijwilliger, ** waaronder 5 studenten

Wanneer je als jongere een misdrijf pleegt, kun je door de (kinder)rechter in een justitiële jeugdinrichting worden geplaatst. Juvaïd in Veenhuizen is een inrichting waar jongeren uit Noord-Nederland tussen 12 en 23 jaar terecht kunnen komen. Tijdens hun verblijf is alles gericht op het vergroten van de kans om met succes terug te keren in de maatschappij. Hierbij speelt communicatie een cruciale rol. Juvaïd zocht contact met de Wetenschapswinkel om de interne communicatie scherp in beeld te brengen.

Door Eva Smidt en Saskia Visser

Geënceneerde foto

Samen jongeren weer op het goede spoor helpen

Communicatie in een justitiële jeugdinrichting

Effectieve communicatie

Juvaïd maakt deel uit van Het Poortje Jeugdinrichtingen, een groep van jeugdinstellingen die al meer dan vijftig jaar bestaat en zijn oorsprong heeft in de stad Groningen. Er werken tal van begeleiders, leraren en specialisten die deze jongeren helpen om hun situatie, vaardigheden en gedrag te verbeteren. De medewerkers hebben een verantwoordelijke en complexe taak. Ze werken met jongeren die uiteenlopende problemen hebben, zodat ze per individu naar een oplossing moeten zoeken.

Bij het behandeltraject zijn tal van mensen betrokken: van een mentor op school tot een psycholoog, van therapeuten tot beveiligers. Het is belangrijk dat er goed wordt gecommuniceerd

tussen al deze betrokkenen, om op een effectieve manier samen te kunnen werken. Bovendien wil Juvaïd de communicatie voor de jongere en de ouders overzichtelijk houden.

Communicatiestudenten doen onderzoek en geven advies

Studenten Communicatie- en Informatiewetenschappen hebben zich in het mastervak Diagnose & Advisering verdiept in de communicatie van de jeugdinstelling. Welke informatie is precies belangrijk, en voor wie? Welke communicatiemiddelen kun je het beste gebruiken voor je boodschap? En hoe gebruik je die communicatiemiddelen het meest effectief? Dit zijn vragen waar de studenten mee aan de slag gingen.

Onder leiding van docenten Ali Oussaïd en Wim Vuijk startte dit interne communicatieproject in het najaar van 2015. Acht groepen studenten hielden zich bezig met literatuur, gingen op bezoek bij Juvaïd, interviewden medewerkers en analyseerden situaties. Om zich die situaties goed voor te stellen, was het ook bijzonder nuttig dat de studenten op bezoek mochten komen in Veenhuizen. Daardoor kregen ze een beeld van het leven van leeftijdsgenoten in een compleet andere situatie. Ineens snap je hoe belangrijk het is dat, wanneer er zich iets vervelends voordoet bij het ontbijt, de teambegeleider dat snel meldt aan een mentor op school. De mentor kan daar dan rekening mee houden, de jongere overdag goed begeleiden en eventu-

ele escalaties voorkomen. Uiteindelijk koos elk groepje studenten een eigen focus voor hun onderzoek. Waar de ene zich richtte op de ontvangst van belangrijke informatie, koos de andere meer voor de beoordeling van de boodschap of juist de effectiviteit van deze overdrachtsmomenten.

Eind januari 2016 werden de bevindingen van de eerste groep studenten gepresenteerd. Een breed palet aan on-

derzoeken was verricht en in de adviezen was dat zichtbaar. Zo presenteerde de ene groep de mogelijkheden van het teamoverleg als een Zwitsers zakmes en liet een andere groep via een stop-motion filmpje zien hoe een 'e-mail etiquette' tijd zou kunnen besparen. Dit smaakte naar meer, waardoor er in het voorjaar van 2016 een nieuwe groep studenten startte met een vervolgonderzoek naar de effectiviteit van teamver-

gaderingen. Ze mochten aanwezig zijn bij deze vergaderingen en namen als buitenstaanders onder de loep hoe de overlegvorm van deze bijeenkomsten georganiseerd is. In het kader hiervan adviseerden de studenten meer doelgerichte discussies te voeren tijdens teamvergaderingen en een duidelijke rol- en taakverdeling op te stellen. Dit zal volgens hen leiden tot een nog soepeler interne communicatie.

Vraag & Antwoord

In gesprek met Ali Oussaïd, docent Diagnose en Advisering

Wat maakt deze samenwerking met Juvaid tot een bijzonder communicatieproject?

"Het is zeldzaam dat een organisatie komt met een vraag over hun interne communicatie. Dat moet je durven. Je laat studenten immers binnen in eigen keuken, en stelt je daarbij kwetsbaar op. Studenten krijgen een intern proces te zien dat in principe niet openbaar is. In de meeste opdrachten van organisaties gaat het slechts om een optimaal eindproduct. Ik maak hier graag de vergelijking met een restaurant. Hetgeen in een restaurant door de gasten beoordeeld wordt, is het gerecht. In de communicatie is zo'n gerecht bijvoorbeeld een website of een flyer. Maar een kijkje in de keuken is niet gebruikelijk, terwijl zich daar het gehele proces afspeelt. Wij hebben dat interne proces wel mogen bekijken bij Juvaid. En dat terwijl dit een bijzondere organisatie is waarbij privacy erg belangrijk is. Hier moesten de studenten dus goed mee omgaan.

Wat zijn de voor- en nadelen van de koppeling tussen student en externe opdrachtgever bij dit project?

Ik zie overduidelijk meer voordelen dan nadelen. Waar een stage bijvoorbeeld praktisch is en de meeste vakken voor de student theoretisch zijn, combineert Diagnostiek en Advisering beide werkwijzen. Het is niet slechts theoretisch, het is niet alleen toepassingsgericht, het is allebei. Doordat een bedrijf specifiek hulp vraagt van studenten, voelt het voor de studenten meer alsof hun werk ertoe doet. Ze kunnen hun theoretische kennis in praktijk brengen en zien hoe het er in de praktijk daadwerkelijk aan toe gaat. Bovendien werken de studenten nauw samen met de opdrachtgevers, dus samenwerking is ook een belangrijke component. Het enige nadeel dat ik nu kan bedenken, is dat veel communicatiemateriaal binnen een organisatie vertrouwelijk is, en dus niet in te zien is. Verder zie ik alleen maar positieve punten aan de koppeling tussen student en bedrijf.

Stel een bedrijf is enthousiast geworden na het lezen van dit stuk en ook de expertise van uw studenten wil inschakelen. Aan welke voorwaarden moeten deze potentiële opdrachtgevers voldoen?

We willen graag een ingewikkelde en complexe kwestie, waardoor studenten flink uitgedaagd worden. Studenten kunnen wel praktische dingen doen, zoals folders maken, een website evalueren of de marketing verbeteren, maar daarnaast moet hun theoretische kennis echt van pas komen. Daarom moet er een duidelijke onderzoekscomponent aanwezig zijn. 75% van de opdracht is gericht op onderzoek en diagnostiek, 25% op de oplossing. Door middel van onderzoek kijken de studenten op een strategische manier naar de oorzaak van het probleem. Als daar eenmaal de vinger op is gelegd, is de oplossing binnen handbereik. Verder willen we het gevoel krijgen dat de opdrachtgever enthousiast is om tijd te investeren in het project. We werken graag samen met gemotiveerde organisaties, dat is erg belangrijk."

Ali Oussaïd, een van de docenten van het mastervak Diagnose en Advisering

Wetenschapswinkels wereldwijd

Science Shops, Boutiques de Sciences, Oficinas de Ciência, Research Shops, Wissenschaftsladen... Wetenschapswinkels bestaan in vele landen. Op nog meer plaatsen werken mensen aan vergelijkbare projecten zonder dat ze het wetenschapswinkelwerk noemen. In onze jaarberichten houden we u graag op de hoogte van wat er wereldwijd op dit gebied gebeurt.

Door Eva Smidt en Saskia Visser

Living Knowledge Conference in Dublin

Living Knowledge is een internationaal netwerk voor mensen die werken aan de connectie tussen wetenschap en maatschappij. Een bont gezelschap van Science Shops, Science Centers, NGO's, onderzoeksbureaus en overheidsinstellingen, aangevuld met individuele beleidsmedewerkers, docenten, onderzoekers en studenten. Het doel van dit netwerk is om leden bij elkaar te brengen voor het uitwisselen van informatie, ideeën, ervaringen en kennis. Waar kan dat beter dan op een conferentie? In 2016 waren ook de Groningse wetenschapswinkels weer aanwezig op de zevende editie in Dublin.

"We were a group of four very different people, but found out that we are sharing the same thoughts on RRI challenges. That is amazing!"

Ingrediënten voor de zevende Living Knowledge Conference

- 3 dagen
- 256 gasten uit 28 landen en 6 continenten
- 2 locaties in Dublin
- 1 hoofdthema: Responsible Research and Innovation in Higher Education
- 4 plenaire sessies en 37 parallelsessies: o.a. ultrakorte presentaties, probleemoplossende sessies, interactieve creatieve workshops en ronde tafeldebatten
- 1 ruime handvol onderwerpen, waaronder: diversiteit, openheid, effectieve samenwerking, verhogen van onderzoeksimpact, verbetering van het onderwijs
- 22 posters
- 15 sociale, sportieve en culturele activiteiten, met als hoogtepunt Irish dancing
- Talloze interessante en inspirerende gesprekken
- 1 uitnodiging voor de achtste editie in Boedapest in 2018

"Inclusion doesn't come by invitation", Rajesh Tandon

RESEARCH
FOR ALL

In 2016 waren de voorbereidingen voor een nieuw internationaal tijdschrift in volle gang. *Research for all* wordt een tijdschrift “for anyone, working inside or outside universities, who is committed to seeing research make a difference in society”. Een serieus tijdschrift voor participatief onderzoek waar inzichten die voortvloeien uit de samenwerking tussen maatschappij en wetenschap worden gedeeld. Twee Engelse instellingen, het National Coordinating Centre for Public Engagement en het UCL Institute of Education werkten samen met een internationale groep adviseurs om het tijdschrift te ontwikkelen. Het eerste nummer van *Research for all* is begin 2017 verschenen, met daarin ook een artikel over een Gronings wetenschapswinkelproject! Namelijk, Cultural transfer in reading groups: from theory to practice and back (we bespraken het project in het jaarbericht van 2015). Natuurlijk is het tijdschrift voor iedereen kosteloos te bekijken via: www.ucl-ioe-press.com/research-for-all/

Wissenschaftsladen Cloppenburg/Vechta op bezoek

Op een zonovergoten middag in mei 2016 kwamen onze Duitse wetenschapswinkelcollega's van de Universiteit van Vechta op bezoek. Collega Christine Grönweg nam prof. dr. Marco Rieckmann en veertien studenten mee om in Groningen inspiratie en kennis op te doen. Deze studenten waren net begonnen aan een nieuw vak “Über den Tellerrand - Forschen mit Menschen aus der Region”, waarin lokale wetenschapswinkelprojecten werden opgestart. De maatschappelijke partners in dat traject waren onder

andere het Senioren & Zorgsteunpunt van de gemeente Cloppenburg en Evergreen Food, een jonge onderneming uit Vechta die uit algen voedsel bereidt. Karin Ree, Henk Mulder en Saskia Visser vertelden de studenten over de Groningse aanpak en ervaringen. Daarna konden de Duitse studenten in gesprek met Nederlandse studenten die bij de wetenschapswinkel of de Green Office ervaring hadden opgedaan. De middag werd afgesloten met een gezellige stadswandeling.

Wetenschapswinkel in de media

Logeerhuis “Op stap” ontzorgt zieken en mantelzorgers

18-01-2017

https://www.umcg.nl/NL/UMCG/healthy_ageing/onderzoek/Paginas/opstap-ontzorgt.aspx?456

”Een winkel vol antwoorden”, artikel in Kennisinzicht UMCG

16-12-2016

<http://kennisinzicht.umcg.nl/Paginas/Een-winkel-vol-antwoorden.aspx>

Kijk op pagina 21

Onder water, boven water

Marsmans “Herinnering aan Holland” (1936), het Gedicht van de vorige eeuw, kenmerkt onze strijd tegen het water.

*En in alle gewesten
wordt de stem van het water
met zijn eeuwige rampen
gevreesd en gehoord.*

Inmiddels kantelt ons denken. Water is de nieuwe olie, de grondstof waarom de wereld vecht. ‘Go with the flow’ is het nieuwe motto van de waterschappen in Nederland. Zelfs in dit natte land hebben we (meer) water nodig, voor klimaatbeheersing, tegen bodemdaling, voor de leefbaarheid van steden. Water komt positief in beeld: om aan of op te wonen, te recreëren, structuur in het landschap te brengen of te houden, en om energie te winnen.

Door [Karin Ree](#)

In de projecten van de Bèta Wetenschapswinkel zien we die kanteling van ons denken over water terug. Hier presenteren we een paar voorbeelden uit de regio.

Tussen water: Verbinding in de Venen

De provincie Groningen heeft prachtige meren. Als een lint slingeren ze zich om de stad, van het Leekstermeer in het westen via het Paterswoldsemeer en het Zuidlaardermeer in het zuiden naar het Schildmeer in het oosten. Je realiseert je echter nauwelijks dat dit lint één samenhangend gebied is: het Groningse laagveen. De stad ligt er middenin, op de noordelijkste zandbult van de Hondsrug. De talrijke wegen en kanalen naar de stad versnipperen het laagveengebied en ontnemen het haar samenhang. Dat is jammer voor de fietsende en varende recreant; het is funest voor de waardevolle natuur van het gebied.

Hoe mooi zou het zijn om de samenhang in het laagveengebied te herstellen en zichtbaar te maken? Studenten in de Minor People, Planet, Profit (PPP) kregen van de Groningse Milieufederatie het verzoek om een fietsroute door het gebied te ontwerpen. Ze hebben deze handschoen ruimer opgepakt en de waarden van verbinding onderzocht. Het project laat zien dat de verborgen waarden van het gebied talrijk zijn. De stad heeft dit gebied dringend nodig om droge voeten te houden. Mondiale kli-

maatverandering brengt periodes van extreme regenval en grote droogte. Waterbergingsgebieden moeten een buffer leveren. Het laagveengebied de Onlanden laat zien dat waterbergingsgebieden prachtige natuur vormen, met enthousiaste recreanten aan de randen. Bovendien maakt een hoog waterpeil herstel van de waardevolle veengrond mogelijk. Veem bevat veel koolstof. Bij verdroging verdwijnt veen door oxidatie en komt het broeikasgas kooldioxide vrij.

Waarom zijn eerdere beleidsplannen voor verbinding van het laagveengebied in het slop geraakt? Ook op bestuurlijk vlak is het gebied versnipperd tussen meerdere provincies, gemeentes, waterschappen en terreinbeheerders. De PPP studenten hebben veel van deze instanties gesproken en in hun rapporten duidelijk gemaakt dat er veel te winnen valt als de betrokkenen de verbindingen weten te herstellen (bijvoorbeeld door middel van fietspaden).

Onder water: Het raadsel van de paling

De paling spreekt tot de verbeelding. Hij wroet jarenlang in de modder totdat hij het in zijn hoofd krijgt om de hele Atlantische Oceaan over te zwemmen

naar de paaigronden in de Sargassozee. Het nageslacht komt als glasaal weer terug. Sinds de jaren '60 is de palingstand mondiaal gekelderd. De redenen daarvoor zijn even raadselachtig als het leven van de paling zelf. Klimaatverandering, veranderende zeestromen, watervervuiling, obstakels in de migratieroutes, overbevissing, parasieten: er zijn veel hypothesen, maar we komen er niet goed achter. Net zomin lukt het ons om paling van ei tot eind te kweken, dus het culinaire genot moeten we ook missen. Toch doet biologiestudent Martijn Weemeijer voor de Fryske Fisker een dappere poging om lokale factoren in Friesland in beeld te brengen. Hij combineert gegevens over palingstand, waterkwaliteit, leefomgeving en regionale trekroutes om te zien of hij

een tipje van de modderige sluier kan oplichten. Het rapport volgt in 2017.

Boven water: De zon op het water

Zonne-energie heeft de toekomst. Zonneparken schieten als paddenstoelen uit de grond. Echter, grond is schaars en duur; de wetgeving zit ook vaak in de weg. Kunnen zonnepanelen ook op water? Geïnspireerd door drijvende zonne-energiecentrales in Japan is ontwikkelaar Solarfield op zoek naar de mogelijkheden en legde de vraag neer bij de Wetenschapswinkel. Na een verkennend project door minorstudenten in 2015 pakte Bram Klein Kranenbarg, bachelor student Industrial Engineering & Management, dit vraagstuk op met indrukwekkend resultaat.

Zonnepanelen op water hebben voor-

delen. Het water levert de noodzakelijke koeling. Ook kan de reflectie van zonlicht op water de opbrengst van zonnepanelen verhogen in vergelijking tot panelen op land. Er zijn ook nadelen. Een aansluiting op het elektriciteitsnet is lang niet altijd in de buurt en de plaatsing van randapparatuur, zoals omvormers, kan lastig en kostbaar zijn. Bovendien wil je niet dat de natuur in het water schade oploopt; de kennis over de eventuele invloed op het onderwaterleven is nog beperkt. De keuze van de locatie is dus cruciaal.

Bram Klein Kranenbarg maakte een kosten-baten analyse voor een drietal beschikbare systemen op een mogelijke proeflocatie. Zijn advies is positief en overtuigend. We zien de toekomst van zon op water in Nederland met belangstelling tegemoet.

We kunnen dus veel met water. We hopen dat een nieuwe generatie dichters daar uitdrukking aan weet te geven.

Water

Als met water zelf, met de gedachte spelen dat je ooit en eindelijk zult weten wat het is.

Het is regen geweest, een rivier, een zee, hier was het, hier heb ik het gezien en zie ik water en weet niet wat het is.

Rutger Kopland (2006)

Even voorstellen Agnes Schiphof

Sinds eind november 2016 werk ik als coördinator van de Green Office. Ik heb een achtergrond in Internationale Communicatie en Burgerschapseducatie; als onderdeel van mijn bachelor heb ik een half jaar in Ierland gestudeerd en in Brussel stage gelopen. Ik ben geïnteresseerd in verschillende culturen, onderwijs en duurzaamheid, in de breedste zin van het woord. Na mijn studie heb ik verscheidene (vrijwilligers)functies gehad. Ik heb bijvoorbeeld bij NoordBaak als trainee workshops ontwikkeld voor MBO studenten over moslims en stereotypes, en over vrouwenrechten. Ook heb ik bij het Stripmuseum meegewerkt aan het ontwikkelen van een educatieprogramma. Voordat ik bij de RUG ging werken, werkte ik als communicatie- en financieel medewerker bij het Wenckebach Instituut UMCG.

Als coördinator van de Green Office wil ik graag de studenten en medewerkers van de RUG motiveren en inspireren om duurzamere keuzes te maken. De uitdaging zit in mensen laten zien dat de keuzes die ze maken - maakt niet uit hoe groot of klein - een verschil maken en een positieve invloed kunnen hebben. Hiermee ga ik graag aan de slag!

Een Opstap voor de mantelzorg

Stel je voor: je komt opgelucht thuis na een operatie en een ziekenhuisverblijf. Dan is het fijn dat je thuis omringd bent door mensen die voor je kunnen zorgen, hier en daar een handje kunnen helpen of simpelweg wat gezelschap kunnen bieden. Voor veel alleenstaanden is die situatie anders. Als even aansterken en vertoeven bij familie, vrienden of bekenden ook geen mogelijkheid is, dan ben je aangewezen op een revalidatie- of verpleeghuis. Professionele zorg, maar niet altijd een passende optie. In zo'n situatie zou een tussenvorm de perfecte uitkomst bieden: een logeerhuis in de stad.

Door Jolanda Tuinstra en Eva Smidt

Er zitten meer mensen in zo'n situatie dan u zich misschien realiseert. Mevrouw Zuidema behoort bij deze groep: ze had behoefte aan mantelzorg, maar niet de mogelijkheid om dat te organiseren. Daarom schreef ze een brief aan de gemeente Groningen, die eindigde met: "Is het een idee, een logeerplek in de stad?" Samen met een initiatiefgroep die de behoefte naar een dergelijk logeerhuis wilde onderzoeken, kreeg mevrouw Zuidema het balletje aan het rollen. Het idee werd opgepikt door de gemeente Groningen, Humanitas en de Wetenschapswinkel Geneeskunde & Volksgezondheid.

Onderzoek om een idee te helpen realiseren

Annelieke Amelink, studente Sociologie, ging voor de Wetenschapswinkel met deze vraag aan de slag. Ze besloot de behoeftevraag naar een logeerhuis vanuit drie verschillende perspectieven te onderzoeken. Ze ging in gesprek met de gemeente, de markt (zorgaanbieders en zorgverzekeraars) en de potentiële gebruikers (mantelzorgers en mogelijke gasten van het logeerhuis). Annelieke interviewde dertien betrokkenen uit die drie groepen. Daaruit kwam naar voren dat de geïnterviewden een logeerhuis een welkome aanvulling vinden op het huidige aanbod. Dat er een behoefte is aan zo'n logeerhuis werd dus wel snel duidelijk.

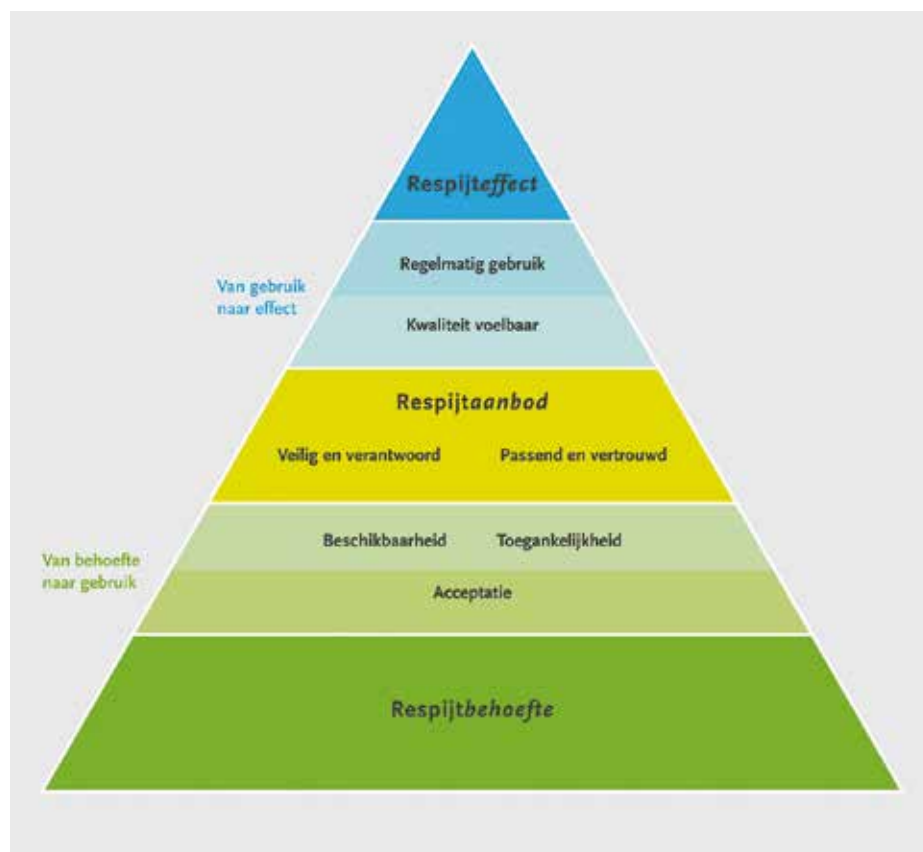
Maar je moet wel zeker weten dat mensen ook van de voorziening gebruik gaan maken. Waarop moet je dan letten? Als

theoretisch kader voor deze vraag gebruikte Annelieke de 'piramide van respijtzorg', een model dat gebruikt kan worden bij het opzetten van zorgvoorzieningen waardoor mantelzorgers ontlast worden. Initiatiefnemers moeten volgens de piramide eerst de stap in het groene deel van de piramide zetten: van behoefte naar aanbod. Bij het zetten van die stap zijn beschikbaarheid, toegankelijkheid en acceptatie de drie belangrijke voorwaarden.

Uit de interviews bleek dat de verschillende groepen bepaalde zaken belangrijker vinden dan andere. Zo bestaan er verschillende beelden over de toegankelijkheid van het logeerhuis en de rol die professionals daarin spelen. Zorgaanbieders en -verzekeraars denken aan een aanmeldingsprocedure die wordt begeleid door een professional, terwijl de gemeente en inwoners van de stad dit volledig open willen houden. Alle geïnterviewden delen het beeld over de invulling van het logeerhuis, namelijk dat het 24/7 gerund wordt door vrijwilligers. Een ander belangrijk resultaat is dat alle geïnterviewden denken dat mantelzorgers een drempel zullen ervaren om gebruik te maken van het logeerhuis. Het zal lastig zijn voor mantelzorgers om te beseffen en te accepteren dat ze de zorg kunnen delen met een ander.

De Opstap opent zijn deuren

De resultaten van dit onderzoek hebben geholpen bij het opzetten en vormgeven van zo'n logeerhuis in de stad Groningen. En inmiddels is het gelukt om de ideeën te realiseren! Na twee jaar voorbereidingstijd met verschillende werkgroepen opende "De Opstap" op 19 januari 2017

zijn deuren. In het pand aan de Molukkenstraat kunnen in totaal vijf gasten verblijven voor een periode van maxi-

maal drie weken. De gastheren en -vrouwen zijn vrijwilligers die de overgang tussen ziekenhuis en weer zelfstandig

thuis kunnen vergemakkelijken. Een mooie opstap voor zowel de verzorgde als de mantelzorger!

Vijf vragen aan de opdrachtgevers

Jelly Bruining (gemeente Groningen) en Albertien van Dijk (bestuur logeerhuis De Opstap)

Hoe bent u bij de Wetenschapswinkel terecht gekomen en hoe werd uw vraag opgepakt?

Jelly Bruining: "Wij zijn door mond-op-mond reclame bij de Wetenschapswinkel terecht gekomen. We hebben al een aantal keren samengewerkt. Door samen de onderzoeksvragen te bespreken en verder uit te diepen, lukt het steeds om een helder en actueel onderzoek op te stellen. Na verloop van tijd ontstaat er een match tussen de voorgestelde onderzoeksvraag en een student. Als gemeente vinden we het belangrijk, interessant en leuk om met studenten te werken en hen een leerzame onderzoeksplek te bieden. Anderzijds is het goed om met wetenschappelijke inzichten de praktijk te versterken. Het is fijn dat de Wetenschapswinkel open staat voor dergelijk praktijkgericht onderzoek. Ook als gemeente leren wij van de resultaten. De Wetenschapswinkel is voor de gemeente een waardevol en betrouwbaar netwerkcontact, ook bij het project van De Opstap."

Hoe hebt u het wetenschapswinkelproject ervaren?

Albertien van Dijk: "Annelieke Amelink heeft positief bijgedragen aan de voorbereidingsfase van De Opstap. Zo heeft zij een groot aantal bestuursvergaderingen bijgewoond en een aantal keren haar onderzoek besproken bij bestuur en vrijwilligers. Verrassend was haar grote enthousiasme voor het project, ook op punten waar wij zelf als bestuur weleens twijfelden aan de haalbaarheid, zoals het vinden van passende huisvesting voor het logeerhuis. Ook de bevoegen, enthousiaste en positief meedenkende houding van de Wetenschapswinkel was in het proces een belangrijke factor."

Was er belangstelling van anderen voor het onderzoek en de uitkomsten ervan?

De onderzoeksresultaten hebben zeker meegeholpen om een go/no go moment voor De Opstap diepgaander te motiveren. Ook zijn de resultaten gedeeld met het Steunpunt Mantelzorg van Humanitas, de beleidsmedewerker Mantelzorg van de Gemeente Groningen en de Adviesgroep Mantelzorg.

Komt er nog een vervolg?

De Opstap is sinds medio januari 2017 geopend waarmee een nieuwe vorm van vrijwilligerswerk zijn intrede heeft gedaan: de collectieve mantelzorg. Naar aanleiding van de ervaringen met dit project hebben we opnieuw de Wetenschapswinkel benaderd; nu om de praktijkervaringen van het logeerhuis te onderzoeken. We zijn zeer geïnteresseerd in de beleving van de gasten en willen een gedigitaliseerde tevredenheidsscore opzetten. Hoe kunnen we gasten optimaal thuis en uit laten zijn? Hanteren we de juiste selectiecriteria? Welke verblijftijd kiezen de gasten? Daarnaast zijn we minstens zo geïnteresseerd in de motivatie en achtergronden van de vrijwilligers. Wat hebben zij nodig, slechts vrijheid of ook coördinatie en leiding? Hiervoor lopen inmiddels twee projecten; een project met een masterstudent Filosofie en een multidisciplinair project, om onze nieuwsgierigheid naar de impact van De Opstap in de maatschappij te bevredigen."

Aan tafel in de huiskamer van De Opstap, vlnr: Albertien van Dijk, Annelieke Amelink en Jelly Bruining.

Annelieke Amelink over haar afstudeerproject bij De Opstap

Kun je in het kort vertellen waar je afstudeerproject over ging?

"Ik heb me beziggehouden met onderzoek naar de oprichting van een respijthuis, waarbij de voornaamste vraag was: "Hoe zien de sleutelfiguren de behoefte aan dit respijthuis en de haalbaarheid hiervan?"

Hoe heb je het wetenschapswinkelproject ervaren?

Ik vond het een ontzettend leuk, interessant en leerzaam project. De onderzoeksvraag is vanuit Humanitas bij de Wetenschapswinkel terecht gekomen. De maatschappelijke relevantie en praktische aan-

pak die hierdoor aan het project verbonden is, waren een uitdaging, die ik met enthousiasme heb aangepakt!

Wat vond je het leukst?

Ik heb ontzettend leuke gesprekken gehad met verschillende betrokkenen bij het project, waarin hun enthousiasme en betrokkenheid een grote rol speelde. Ook het optimisme tijdens bijeenkomsten van de projectgroep en de belangstelling van vrijwilligers in de stad Groningen waardeer ik ontzettend. Ik kreeg daarvan continu

Lees verder op pag. 14

Een jaar in beeld

energie om met het onderzoek bezig te gaan. Zij hebben een onmiskenbare kracht en steken ontzettend veel energie in het project. Ik wens ze daarom ook al het goeds met het verdere verloop van De Opstap.

Wat heb je geleerd?

Ik heb veel geleerd van de bijeenkomsten met de projectgroep, omdat alles nieuw voor mij was. Vanaf de oprichting heb ik alle stappen met grote belangstelling gevolgd: het maken van een taakverdeling en de vorming van verschillende werkgroepen, het kijken naar de benodigde expertises, het opzetten van de PR, het contact met de media, de toekenning van subsidies en de inschrijving bij de Kamer van Koophandel. Het vinden van huisvesting bleek een grote opgave, maar inmiddels is het respijthuis De Opstap geopend. Heel gaaf! Omdat ik zo begaan was met het project, werd het soms lastig om de rol van objectieve onderzoeker te blijven vervullen. Ik heb geleerd om afstand te nemen zonder daarbij mijn belangstelling te verliezen.

Stel dat er een stuk in de krant komt over jouw afstudeerproject. Wat zou een passende krantenkop zijn?

Verschuiven accenten bij de behoefte aan een respijthuis, een interessante opgave!

Zou je andere studenten Sociologie adviseren om hun afstudeerproject via de Wetenschapswinkel te doen?

Ik zou iedereen aanraden om een afstudeerproject via de Wetenschapswinkel te doen. De vraagstukken zijn ontstaan vanuit de maatschappij; het is interessant om bezig te zijn met een onderzoek dat 'ertoe doet'. Daarnaast heb ik de begeleiding bij het project als ontzettend goed en prettig ervaren. Je wordt vrijgelaten om je eigen onderzoek te doen, maar krijgt daarbij de nodige ondersteuning. De collega's bij de Wetenschapswinkel zijn door hun kennis en kritische blik ook erg behulpzaam. Ten slotte vond ik het erg prettig dat er meerdere studenten tegelijkertijd bezig zijn met een onderzoek. Dit is natuurlijk gezellig, maar deze (praktische) ondersteuning is ook heel waardevol.

Wat doe je nu?

Op dit moment ben ik bezig met het afronden van de master Arbeids-, Organisatie- en Personeelspsychologie. Het doen van onderzoek vind ik soms een eenzaam proces; daarom wil ik mij liever focussen op de beleidskant. In de toekomst hoop ik dan ook ergens aan de slag te kunnen met het beleid rondom maatschappelijke vraagstukken, bijvoorbeeld bij een gemeente."

Column

It's a great poster. It's true.

Door Sanne Raap

Is het onmogelijk om een analytische discipline als de filosofie op de markt te brengen? Of in chiquer jargon, is dat een *contradictio in terminis*? Onzin, vinden het Kenniscentrum Filosofie en ontwerpster Nynke Visser. Hoewel commercie en productplacement in de praktijk niet altijd samengaan met analyse en argumentatie, is ook de filosofie bekend met vraag en aanbod. Filosofen zijn zelfs dol op vragen. Dat de vraag pertinent groter is dan het aanbod, is de drijvende kracht achter de filosofie. Filosofische vragen zijn beslist niet alleen van het type levensvragen waar individuen in hun leunstoel over peinzen. Juist de vragen waar groepen, instituties en samenlevingen zich voor gesteld zien, gaan filosofen graag te lijf. Hoe word je bijvoorbeeld als organisatie democrati-

scher? Waarop baseer je beleid voor een duurzame samenleving? En hoe beoordeel je als professional bewijs?

Geen vragen waarop de antwoorden op een presenteerblaadje kunnen worden aangeboden; de filosofie is geen quick fix. Groepen en instituties hakken zelf de knopen door, maar de filosofie biedt richtlijnen, procedures en andere inzichten om dat op een eerlijke en duurzame manier te doen. Zodat besluiten meer transparant, efficiënt en legitiem worden.

Terug naar de marketing: hoe vertaal je deze boodschap naar een poster? Daarmee gingen we aan de slag. Het zal u niet verbazen: op onze poster staat de vraag centraal. De foto's bieden de context en tonen de actualiteit en urgentie van de terugkerende vragen: wie beslist? Wie oordeelt? En vooral, hoe?

Over onze poster zou ik het volgende kunnen zeggen: It's a great poster. It's absolutely fantastic. It is the best poster. All other

posters failed. It's true, you'll love it. Maar laat ik nog korter zijn: oordeelt u zelf. En neem gerust contact op met uw vraag via kcf@rug.nl.

Interview met Jan Albert van Laar

Over een educatieve methode waarin compromisvorming centraal staat

Door Sanne Raap

Jij hebt een educatieve methode ontwikkeld die je Tussenweg noemt. Wat is dat?

“Tussenweg is gemaakt voor scholieren en studenten die met elkaar van mening verschillen over maatschappelijke kwesties. Bijvoorbeeld over de vluchtelingen-deal met Turkije, vrouwenquota in het bedrijfsleven, of referenda in het Nederlandse staatsbestel. Het is een overlegprocedure waar de deelnemers stapsgewijs naar een compromis zoeken dat ze als redelijk beschouwen. Ze hoeven het dus niet met elkaar eens te worden. Het volstaat als ze tot een vergelijk komen op basis van wederzijdse concessies en offers die ze verkiezen boven aanhoudende onenigheid.

Hoe werkt het?

De procedure kun je in twee uur doorlopen. De eerste stap draait om meningsvorming en het achterhalen van de beweegredenen die achter meningen schuilgaan. De tweede stap betreft het ontwikkelen van mogelijke compromisoplossingen. We bevorderen daarbij diversiteit en gaan groepsdenken actief tegen. De derde stap behelst het ontwikkelen van een gezamenlijk compromis. Met eenvoudige middelen houden de deelnemers een gezamenlijke boekhouding bij. Bijvoorbeeld door op het bord met steekwoorden hun beweegredenen aan te geven, zodat alle informatie die ze aandragen in het zicht blijft.

Waar dient het voor?

Compromissen hebben – terecht – een twijfelachtige reputatie, zowel maatschappelijk als in het persoonlijke leven. Enerzijds waarderen we compromissen als bij uitstek democratisch; anderzijds associëren we ze met gebrek aan ruggengraat en opportunisme. Maar niet alle meningsverschillen zijn echt oplosbaar, dus het is soms goed om na te gaan of

je met een compromis toch vooruitgang kunt boeken. Het is nuttig om een visie te hebben op wat een compromis redelijk of onredelijk maakt. Verder zou het goed zijn om je vaardigheden op het gebied van compromisvorming aan te scherpen: hoe competitief of inschikkelijk moet je je opstellen? Zo'n visie en zulke vaardigheden dragen bij aan het begrip van politieke processen, aan kritische waardering van compromisoplossingen voor complexe maatschappelijke problemen, aan burgerschapsvaardigheden, maar ook aan de zelfbewuste vormgeving van de samenwerking tussen scholieren of studenten onderling.

Hoe onderscheidt het zich van debatonderwijs?

Tussenweg is anders dan retorica- of debatonderwijs, want de deelnemers argumenteren niet zozeer om hun gelijk te krijgen, maar vooral om uit te leggen wat hen drijft en om na te gaan met welk compromis andere deelnemers kunnen leven. De argumentatie is dus niet erg competitief, maar juist gericht op samenwerking. Tussenweg is anders dan de meeste andere vormen van politieke of morele discussie, want om tot een overeenstemming te komen moeten de deelnemers politieke of morele offers brengen. En ze hoeven het dus niet echt

eens te zijn met de gekozen oplossing.

Voor wie is het?

Samen met mijn assistent Timothy Cnossen heb ik de methode tot nu toe gebruikt in het vak maatschappijleer in de bovenbouw van HAVO en VWO, en in verschillende universitaire opleidingen. Ik zou het nu graag uitproberen in het middelbaar en hoger beroepsonderwijs.

Waarom doe je het?

Ik denk dat er in het onderwijs een leemte bestaat als het gaat om compromisvorming, nota bene in “de polder”. Verder is het voor mij als deskundige op het gebied van de argumentatiefilosofie leerzaam om na te gaan hoe je filosofische inzichten kunt gebruiken om jonge mensen aan te zetten tot een systematische en oplossingsgerichte discussie over lastige maatschappelijke kwesties. Bovendien is het erg leuk werk, vooral ook omdat deelnemers doorgaans enthousiast zijn.

Hoe nu verder?

Ik ga door met het ontwikkelen van nieuwe varianten en het zoeken van andere doelgroepen. Zo zou ik graag een app ontwikkelen waarmee de deelnemers realtime de procedure kunnen doorlopen. Mochten lezers een idee hebben, dan hoor ik dat graag via j.a.van.laar@rug.nl.”

Jan Albert van Laar

Lekker Hip, een groeiende uitdaging voor student en bedrijf

V.l.n.r. studenten Nora Bothe, Gerben Wiersema en Julian Ranft

Door Eva Smidt

Lekker Hip is een cadeauwinkel in het Drentse Borger, waar moeder en dochter Hoedeman mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt werkgelegenheid bieden. Een mooi initiatief dat nu onder andere thee en verschillende delicatessen op kleine schaal verkoopt. De droom is om de onderneming in de toekomst vijf keer zo groot te laten worden, en daarbij uit te breiden naar een groter plan: Hunebedcity. Hunebedcity moet een trekpleister worden in het toeristische Borger, dat nu vooral bezoekers trekt met zijn hunebedden en Hunebedcentrum. Hunebedcity wordt een horeca- en winkelattractie die tenminste vijftig nieuwe banen creëert voor werknemers met een beperking.

Maar hoe realiseert een kleine, regionale onderneming als Lekker Hip de gewenste groei? Dit is waar masterstudenten Gerben Wiersema, Julian Ranft en Nora Bothe te hulp schieten. Gedurende het vak Business Research & Consultancy van de faculteit Economie en Be-

drijfskunde is hun expertise ingezet om een vraagstuk van een externe opdrachtgever te beantwoorden. In het geval van Lekker Hip groeide bij de drie studenten de uitdaging een geschikt en gestructureerd advies op te stellen.

Met een compleet advies op maat hebben Gerben, Julian en Nora Lekker Hip de bewandelde en nog te bewandelen paden laten zien. Waar staan ze als bedrijf, waar willen ze naartoe, en wat moet daarvoor gebeuren? De tussenschappen om de droom van Hunebedcity te verwezenlijken zijn hierbij kenbaar gemaakt, wat heeft geleid tot een betere interne structuur van de regionale onderneming. Zo adviseren de studenten een verbeterde productielijn te introduceren, een goed functionerende webshop te maken en de marketing van het bedrijf te verbeteren. Dit alles om bij te kunnen dragen aan de groei van Lekker Hip.

Moeder en dochter Hoedeman zien het werk van deze Student Consultants als een ware eyeopener: "We zien nu in dat we meer geld kunnen verdienen als

we duidelijk op de producten aangeven dat ze door mensen met een beperking zijn geproduceerd." Ze ervaren de samenwerking met de studenten als "heel bruikbaar en nuttig". Ook de studenten zijn positief over deze mogelijkheid om samen te werken met een externe opdrachtgever. "Ik heb geleerd om mijn theoretische kennis in de praktijk te brengen, waarbij ik mijn creativiteit de vrije loop kan laten", aldus Gerben. "Ik ben het meest trots op het advies dat we hebben uitgebracht en dat Lekker Hip hier ook daadwerkelijk iets mee gaat doen."

Wilt u meer weten over het vak of deze business service? Kijk dan op <http://www.rug.nl/feb/career-services/experience/practice-your-consultancy-skills/br-en-c/> of <http://www.rug.nl/feb-for-business/>.

Gert Haanstra, docent Business Research & Consultancy

“In deze acht weken lang durende cursus brengen masterstudenten en derdejaars bachelorstudenten advies uit aan externe opdrachtgevers. Dit jaar werkten we samen met de Kamer van Koophandel en de Provincie Drenthe. Deze samenwerking leidde tot verrassend veel mooie projecten waarin de studenten als consultants voor de regionale ondernemers aan de slag gingen. De charme van dit vak is dat studenten (leren) samenwerken met bedrijven die niet direct gewend zijn om

met studenten te werken. Sommige eigenaren hebben zelf geen economische achtergrond. Om dan een effectieve samenwerking aan te gaan en een goede relatie op te bouwen met de opdrachtgever, wordt in het vak aandacht besteed aan de ontwikkeling van softskills. Tezamen met de situatie dat kleinere bedrijven vaak te kampen hebben met meerdere en verschillende soorten uitdagingen, zorgt dit voor een flinke uitdaging voor onze studenten.”

Column

Scoren in Academia

Door Saskia Visser

Laten we voor de grap wetenschappers eens vergelijken met profvoetballers. We verwachten dat voetballers hun kwaliteiten bewijzen in Eredivisie- en misschien zelfs Champions League-wedstrijden. Daarvoor krijgen ze betaald, daar willen ze scoren. Voor wetenschappers zijn die wedstrijden te vergelijken met artikelen in wetenschappelijke tijdschriften. Ze voelen de druk om daar te presteren. “Publish or perish” wordt dat ook wel genoemd. Als je niet publiceert, dan doe je niet meer mee. Je wordt gedegradeerd tot eeuwige bankzitter. Wist u trouwens dat er al in 1927 voor het eerst werd gesproken over “publish or perish” in de wetenschap? Dus zo nieuw is het niet.

In ieder geval, die druk om wetenschappelijk te publiceren heeft zijn weerslag op andere dingen die wetenschappers doen. Ze vinden het wel goed en leuk om ook voor een breder publiek buiten de universiteit te schrijven, maar dat telt helaas toch minder mee. Het zijn vriendschappelijke wedstrijden; ze zijn nuttig om nieuwe strategieën en opstellingen uit te proberen en er wordt ook vaak flink gescoord. Maar als je overtraint bent of blessuregevoelig... Dan doe je maar liever niet mee.

Toch jammer als zo'n gebrek aan waardering ervoor zorgt dat goede verhalen niet verteld en gehoord worden. Daarom bedachten ze in Groot-Brittannië daar iets op. Vanuit het National Coordinating Centre for Public Engagement (NCCPE) richtten ze een wetenschappelijk tijdschrift op voor onderzoek midden in de maatschappij: *Research for all*. Het is een peer-reviewed tijdschrift zoals dat dan heet. Dat betekent dat specialisten de artikelen lezen en beoordelen of ze goed genoeg zijn voor publicatie. Een soort kwaliteitskeurmerk dus. Laten we ze om in de

voetbalmetafoor te blijven vergelijken met lijnrechters, die kijken of er wel volgens de regels gescoord is.

Research for all dacht goed na over wie ze als lijnrechters moesten inschakelen. Welke specialisten kunnen goed oordelen over maatschappelijk relevant onderzoek? Ze kozen voor een combinatie van een specialist uit de wetenschap en een specialist uit het veld. Beide natuurlijk op het juiste onderwerp. In het eerste nummer dat begin 2017 is verschenen staat ook een Nederlands artikel. Ik ben wel een beetje trots dat ik eraan meegeschreven heb. Het voelt als scoren op het hoogste niveau, terwijl ik eigenlijk als wetenschapswinkelcoördinator als coach langs de kant sta. Voor de onderzoekers waarmee ik samenwerkte in het project *Gedeelde literatuur* was het een mooie kans. Ze hadden al heel wat gedaan om de resultaten te presenteren aan leesgroepen, leesorganisaties en andere belangstellenden: een boekje, workshops en lezingen, open access rapporten. Maar dankzij *Research for all* konden ze er ook internationaal mee scoren!

Het was boeiend om te zien hoe het proces van schrijven, reviewen en herschrijven in zijn werk ging. Ik zal eerlijk toegeven, de onderzoekers werden een beetje gek van de maatschappelijke reviewer. Die had namelijk allerlei commentaren en oordelen waar ze niet aan gewend waren. Hij/zij bleek helemaal niet op buitenspel te letten, maar keek om zich heen en vroeg zich hardop af of het publiek wel lekker zat en waar kreeg voor zijn geld. Dat botste en schuurde en leidde tot discussies. Mogen we dat echt niet zeggen over lezers? Is het zo nog wel wetenschappelijk verantwoord? Hoe ver moeten we gaan?

Het voelt alsof *Research for all* zijn best doet om de buitenspelregel af te schaffen. En dat gaat in de academische wereld net als in de voetbalwereld niet zonder slag of stoot. Maar het kan best en het zou het spel heel wat aantrekkelijker kunnen maken. Kijk maar naar het hockey, daar is het al gelukt!

Naar de middelbare school!

Wat verandert er dan eigenlijk??

Jesse (12) mag na de zomervakantie naar de middelbare school. Het lijkt hem leuk, maar ook wel een beetje spannend. Ook de ouders van Jesse houdt het bezig: zal hij zich wel thuis voelen in dat grote gebouw met honderden kinderen en elk uur weer een andere leraar? Jesse en zijn ouders hebben gelijk, de overgang van het primair onderwijs (PO) naar het voortgezet onderwijs (VO) is groot. Bovendien is het een cruciale periode voor de psychologische ontwikkeling van kinderen. Maar wat er precies verandert door de PO-VO overgang is nog onvoldoende bekend. De Openbaar Onderwijs Groep Groningen vroeg de Wetenschapswinkel Onderwijs om onderzoek te doen. In hoeverre veranderen tijdens deze overgang de relaties van leerlingen, hun motivatie en hun vertrouwen in de eigen leerprestaties? Nicky de Groot, studente Onderwijskunde ging er voor haar masterstage en -thesis mee aan de slag.

Door Lieneke Ritzema

Kinderen in Nederland gaan vaak al vanaf hun vierde naar school en zijn leerplichtig tot hun achttiende. In deze periode gaan de kinderen naar verschillende typen onderwijs. Ze krijgen hierdoor te maken met meerdere schoolovergangen. De overgang van het primair onderwijs (PO) naar het voortgezet onderwijs (VO) wordt gezien als een kritieke periode voor de psychologische ontwikkeling. Dit komt vooral door de nieuwe schoolomgeving, maar de kinderen krijgen ook te maken met de puberteit. In haar onderzoek probeert Nicky een beeld te krijgen hoe kinderen zich voelen in deze periode. Voor kinderen als Jesse is het natuurlijk belangrijk hoe je omgaat met je leeftijdsgenoten en leerkrachten. Maar ook hoe gemotiveerd je bent om op de nieuwe school veel te leren. En hoe je jezelf ziet ten opzichte van je klasgenoten.

Nicky vroeg 158 kinderen twee keer anoniem een vragenlijst in te vullen. Eén keer in de laatste weken van groep acht en nog een keer wanneer ze circa drie maanden in de eerste klas van het

VO zitten. Nicky constateerde gedurende deze korte tijd van enkele maanden veranderingen op alle gebieden. Zowel hun relaties, motivatie als hun zelfbeeld veranderen. Deze veranderingen zouden met een langer durend onderzoek nog beter in kaart kunnen worden gebracht.

Relaties: Van een vertrouwde juf naar een mentor

Goede relaties met leeftijdsgenoten en leerkrachten zijn een voorwaarde om te kunnen leren. Beide typen relaties zijn van groot belang voor een succesvolle overgang. Op dat gebied verandert er veel: in het PO heb je één of twee leerkrachten, terwijl je in het VO voor elk vak een andere docent krijgt. Wel speelt de mentor in het VO een belangrijke rol voor het kind. Hij of zij is een vertrouwenspersoon en kan de ontwikkeling van de kinderen goed volgen.

Nicky vond in haar onderzoek geen verandering in de waardering van de relaties met leeftijdsgenoten. Het lijkt er wel op dat de kinderen de relatie met de VO-leerkrachten significant minder waarderen dan de relatie met de PO-leerkracht. De VO-mentor lijkt juist een vergelijkbare relatie te hebben. Hoe deze relatie al in drie maanden onderwijs opgebouwd wordt is iets voor een volgend project. Wat is de rol van de mentor precies en hoe zien kinderen deze (relatie)?

Motivatie: Is dalende motivatie op het VO een vooroordeel?

De verandering van basisschool naar voortgezet onderwijs kan van invloed zijn op de motivatie van kinderen om te leren. Kinderen kunnen om verschillende redenen gemotiveerd zijn om te leren. Je kunt vier verschillende typen van motivatie onderscheiden:

- prestatie-motivatie (leren om te presteren);
- competentie-motivatie (leren omdat je graag iets wilt kennen of kunnen);

- **extrinsieke motivatie** (leren voor een externe beloning);
- **sociale motivatie** (leren omdat bijvoorbeeld samengewerkt wordt).

De uitslag van de vragenlijsten laat zien dat alleen de prestatiemotivatie, dus het leren om te presteren, significant daalt. In onderwijsland wordt vaak gesproken van een dalende motivatie naarmate kinderen ouder worden. In dit onderzoek lijkt daarvan geen sprake te zijn. Ze lijken alleen minder gemotiveerd om te leren met het doel om de beste te zijn.

Academisch zelfbeeld: Vertrouwen in je eigen prestaties verandert

De PO-VO overgang kan ook invloed hebben op het vertrouwen dat een kind heeft in zijn eigen leerprestaties. Onderwijskundigen noemen dat het academisch zelfbeeld van een kind. Dit zelfbeeld komt tot stand doordat het kind zichzelf op cognitief gebied vergelijkt met zijn klasgenoten. Snap ik dingen die anderen niet snappen, haal ik hogere cijfers? Op de basisschool zitten leerlingen van allerlei niveaus bij elkaar in de klas. Moeilijk lerende kinderen zullen dan een laag academisch zelfbeeld hebben, terwijl goed lerende kinderen een sterk academisch zelfbeeld hebben. In het VO verandert dat, ineens zit je in een klas met leerlingen

die min of meer hetzelfde niveau hebben. De verwachting is dan ook dat het academisch zelfbeeld van een kind flink kan veranderen.

Dit blijkt inderdaad het geval. Het academisch zelfbeeld verandert voor een aantal groepen, maar is afhankelijk van het type onderwijs. Voor VMBO'ers steeg dit significant, terwijl het academisch zelfbeeld van de VWO'ers een significante daling liet zien. Voor de HAVO-leerlingen is geen verschil gevonden. Deze uitkomsten komen overeen met

het Grote-Vis-Kleine-Vijver-effect. Dat is een welbekend fenomeen binnen het onderwijs. Je kunt de basisschool vergelijken met een kleine vijver waarin je je een grote vis kunt voelen. Als je dan naar het VO gaat, kom je terecht in een grotere vijver, met meer vergelijkbare vissen; ineens voel je je dan een kleine of normale vis. Zo voelt het VWO-kind zich en voor veel VMBO-kinderen geldt juist het omgekeerde. Gelukkig worden ze uiteindelijk allemaal gewone visjes tussen alle anderen.

Even voorstellen Nick Nieuwenhuijsen

Als student Wijsbegeerte in Groningen heb ik de faculteit al goed leren kennen. Een kleine tien jaar later kan ik dat van een heel andere kant doen: als coördinator van het Kenniscentrum Filosofie. Deze 'etalage' van de faculteit Wijsbegeerte fungeert als brug met de samenleving: wat gebeurt er zoal aan de Oude Boteringestraat 52? En wat kan de normale sterveling daar precies mee? Als afgestudeerd toegepast ethicus heb ik veel affiniteit met deze vragen en hoop ik samen met Marc Pauly het Kenniscentrum Filosofie nog meer naamsbekendheid te geven. Verder ben ik in het dagelijks leven ook nog studieadviseur bij het Honours College en coördinator van de speciale Honours-filosofie track.

Onderweg naar een duurzamere universiteit

Op 22 april 2016 hebben 171 landen het klimaatakkoord ondertekend: een recordaantal op één dag. Dit laat zien dat het akkoord en daarmee duurzaamheid en het tegengaan van klimaatverandering hoog op de internationale agenda staan.

Door Puck Brouwers

Op nationale schaal staat met name GroenLinks op de bres voor de noodzaak van een duurzame(re) samenleving en de bewustwording hiervan. Er moet iets veranderen en daaraan kunnen we collectief bijdragen. Als universiteit en opleider van een grote groep burgers kan de RUG natuurlijk niet achterblijven. We moeten een voorbeeld en inspiratiebron zijn op het gebied van duurzaamheid; dit is waar de Green Office binnen de universiteit een grote rol speelt.

De Green Office initieert en is betrokken bij verschillende projecten om duurzaamheid naar voren te laten treden binnen de universiteit. Projecten kunnen onderverdeeld worden in drie categorieën: duurzaam gedrag stimuleren, duurzaamheid integreren in bedrijfsvoering en beleid, en educatie en voorlichting over duurzaamheid.

Duurzaam gedrag stimuleren

De Green Office Kantoorplant is nog steeds uitermate populair. Het is een rondreizende plant die de werkomgeving van universiteitsmedewerkers letterlijk groener maakt en mensen aan het denken zet. Een ander project dat nieuw leven wordt ingeblazen is "Groen in Groningen". Dit was voorheen een poster met duurzame initiatieven, winkels en restaurants. Nu wordt het getransformeerd naar een ware Groningen city map, zodat studenten en medewerkers de weg naar duurzame ondernemingen gemakkelijker kunnen vinden.

Duurzaamheid integreren in bedrijfsvoering en beleid

Natuurlijk is het belangrijk om duurzaamheid als een vast element te integreren in beleidsvoering; daarover geeft de Green Office adviezen, in 2016 bijvoorbeeld over aanbestedingen en inkoop. Daarnaast is de Green Office betrokken bij het verduurzamen van de kantines en zijn er watertappunten geplaatst in verschillende faculteiten. In 2017 ligt de focus op het opstellen van checklists voor studieverenigingen en de organisatie van congressen.

Educatie en voorlichting over duurzaamheid

De belangrijkste bijdrage van de Green Office aan de universiteit is op het gebied van educatie en voorlichting. Zo is onze "Sustainability Mythbusters Course" een succesvol programma van workshops en lezingen, waaraan veel studenten met enthousiasme deelnemen. Filmavonden zijn ook nog steeds vaste prik. We hebben in 2016 Bottled Life, Urban Tides en Cowspiracy laten zien. Ook hebben we onder leiding van Stadscoloog Klaas van Nierop een tour door Groningen gekregen.

Naast projecten geïnitieerd uit eigen beweging zijn we ook zo veel mogelijk

betrokken bij duurzaamheidsinspanningen in de omgeving. Daarom doen we mee aan nationale en lokale evenementen zoals de Nacht van de Nacht, Dag van de Duurzaamheid, Let's Gro en Winterwelvaart. Op al deze evenementen informeren we bezoekers over duurzaamheid en gaan we met hen in gesprek.

Green Office doelen 2017

1. Zichtbaarheid en herkenbaarheid vergroten van de Green Office binnen de RUG
2. Communiceren over duurzaamheidsinspanningen van de RUG
3. Enthousiasmeren van en kennis overdragen aan de doelgroep over duurzaamheid
4. Duurzaamheid integreren in bedrijfsvoering, onderwijs en onderzoek
5. Ondersteunen en promoten van duurzame initiatieven van studenten en medewerkers
6. Studenten en medewerkers uitnodigen tot duurzaam gedrag op het werk en thuis
7. Op de hoogte zijn van maatschappelijke en sociale ontwikkelingen in Stad en Ommeland wat betreft duurzaamheid

Beeldpuzzel

Zoek & vind onze 7 woorden van 2016

In de foto hieronder zitten zeven woorden (plaatsen, mensen, dieren, dingen, acties) verborgen, waar de Wetenschapswinkels en de Green Office zich in 2016 mee bezig hebben gehouden. De gezochte woorden zijn cryptisch uitgebeeld, maar u kunt ze herkennen wanneer u dit jaarbericht aandachtig heeft gelezen.

Bijvoorbeeld: wanneer u twee paar wielen met verbindingstukken zou zien, kunt u denken aan de Drentse plaats... Assen! Van elke winkel/office zoeken we één woord.

Alles gevonden? Stuur dan uw oplossing in (mailen naar tawi@rug.nl voor 1 oktober 2017) en win een duurzaam en maatschappelijk verantwoord verrassingspakket t.w.v. €50! Vorig jaar won Marlies ter Beek. Wie weet bent u dit jaar de gelukkige!

Win
een duurzaam
en maatschappelijk
verantwoord
verrassingspakket
t.w.v.
€50,-!

Bètawinkel

Publicaties

- *H. Borg, A.J.B.E. Galema, H.A.J. Mulder, S. Steenbeek.* **The University of Groningen: an Engaging University.** In J. Goddard, E. Hazelkorn, L. Kempton, & P. Vallance (Eds.), *The Civic University: The Policy and Leadership Challenges.* (pp. 201-221). Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.
- *J. Jellema, H.A.J. Mulder.* **Public Engagement in Energy Research.** *Energies*, 9(3), [125]. DOI: 10.3390/en9030125
- *Ruurd van der Meer, M. Karin de Boer, Viola Liebich, Cato ten Hallers, Marcel Veldhuis, Karin Ree.* **Ballast Water Risk indication for the North Sea.** *Coastal Management*, 44(6), 1-22.
- *Sanne Moedt.* **Marine Plastic Pollution. Master EES-overzichtsartikel.**
- *Marelle van der Snoek.* **Ecological Mangrove Rehabilitation.** Masterthesis Mariene Biologie.
- *Jens Schepers, Harmen Dijkstra, Darlyne Kluit, Arsèn Barseghian, Jorien van Dulken, Denis Banuoku, Marloes Scholten, Marieke Ettema.* **New innovation for new born care.** Masterrapport Science Business & Policy.
- *Jorien van Dulken, Marieke Ettema, Amarens Gaai-kema, Joost Huizenga, Rubi Karsten, Friso Postma, Marloes Roorda, Hilde van der Wijk.* **Moddergat voorbeeld voor het wad. Duurzaam toerisme aan de Friese Waddenkust.** Masterrapport Science Business & Policy.
- *Dominique Cirkel, Harmen Dijkstra, Marleen Eikelenboom, Dillon Piebenga, Jens Schepers, Regina Sijtsma, Minke de Vries.* **Een klimaatvriendelijke bijdrage aan de waterkering van Friesland door de introductie van kwelders.** Masterrapport Science Business & Policy.
- *Sarah Bedolfe.* **Fresh water life. Preventing extinctions by eradicating freshwater invasive species.** Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Marelle van der Snoek.* **Blue Carbon. Kansen voor herstel en behoud van kwelders in Nederland.** Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Bastiaan de Wit.* **Vergisting van GFT met andere 'afval'-stromen en de maatschappelijke vraag naar een circulaire economie.** Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Jitske Wiersema.* **Wijs worden uit de plastic soep.** Master adviesrapport Science Business & Policy.
- *Michiel Albrecht.* **Ledverlichting in aquaria.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*
- *Thomas Ike.* **Resolving the imbalance in heat and cold energy between different UTES systems at Zernike.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*
- *Bram Klein Kranenbarg.* **Financial feasibility of large scale solar power plants on water servi-**

ces. *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*

- *Igor Konstantinov.* **Feasible solution for plastic waste elimination in Groningen SeaPorts.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*
- *Friederike Renzelmann.* **Recycling of the mini containers in the municipality of Groningen.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*
- *Kevin Schultinga.* **Green ICT at the University of Groningen.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*
- *Jochem Tanis.* **Smart elevator for Zernikeborg.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*
- *Pieter Tjabbes.* **RUG-carbon footprint in 2014.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*
- *Niek Velthausz.* **E-bikes as service: a business case.** *Bachelorrapport Technische Bedrijfskunde.*

Presentaties

- *Ali Sorghabi, Kasper Meijer, Frédérique Lucas, Max Hilderink.* **Microplastics in zee, een verborgen gevaar?** Eerstejaars Biologie/Life Science and Technology, 22 januari 2016.
  - *Charles Mol, Henk Bonder, Tim Bijveld, Philippe Janssen.* **De muizenplaag.** Eerstejaars Biologie/Life Science and Technology, 22 januari 2016.
  - *Yen Kenzo Knoester, Dylan Willems, Kerlen Korbeld, Ilse de Ruiter.* **Hoofdluis, siliconen shampoo of neurotoxinen?** Eerstejaars Biologie/Life Science and Technology, 22 januari 2016.
  - *Erwin Reijnga, Hylke Poorting, Jip Miedema, Pascal Bruins, Siebren Huitema.* **De leefbaarheid van de gemeente de Marne en de invloed van cultuur-historie.** Symposium People Planet Profit & verslag, 25 januari 2016.
  - *Maurice Apeldoorn, Carina Schoenmaker, Teake Nico Wolters, Mirthe Heikens, Sam de Haas, Niels Cone.* **Zon op water.** Symposium People Planet Profit & verslag, 25 januari 2016.
  - *Janneke de Boer, Jon Rakipi, Roy Feenstra, Natanja Peen, Emmy Hartog, Louisa la Porta, Eva Schaafsma, Sophie van Zonneveld, Simon Gregoire, Madelon Meijers, Mark van de Kraats, Xingzao Wang, Myrthe de Muinck Keijzer.* **Garbage Patchwork.** Honours College. Festival DelfSail, 2 juli 2016.
  - *Sarah Bedolfe.* **The Dutch fishery for invasive crayfish.** Mariene Biologie & SBP Master colloquium, 29 augustus 2016.
  - *Nina Fieten, Sanne Moedt.* **Plastic Soep;** 4x kindercolleges & workshops. Schoonschip, Scheepvaartmuseum, oktober 2016.
  - *SBP masterstudenten Science and Policy 2016.*
- Presentaties over klimaatbeleid in Friesland m.b.t. natuur, recreatie, voedsel, gezondheid, mobiliteit en energie.** 7 december 2016.

Geneeskunde & Volksgezondheid

Publicaties

- *K. Rijpkema.* **Een kwalitatief onderzoek naar de**

betekenis van het Odensehuis voor personen met beginnende dementie en hun naasten.

Masterthesis Sociologie.

- *J. Bron.* **Rookgedrag van medewerkers in de verslavingszorg: een pilotstudie naar barrières die een rol spelen bij het stoppen met roken van medewerkers van Verslavingszorg Noord Nederland.** Masterthesis.
- *D. Vos, L. Dalstra, N. Nixdorf, Z. Post.* **Highlighting the bright side: research report providing more insight into the positive aspects of work conflicts in the workplace of gifted adults.** Honours College.
- *A. Amelink.* **Behoeftte aan een respijthuis? Een kwalitatief verkennend onderzoek naar de aard en de omvang van de behoeften aan respijtzorg vanuit verschillende maatschappelijke perspectieven.** Masterthesis Sociologie.
- *V. de Vries.* **Experiences and outcomes of the intervention Slim Leven Vinkhuizen on health, perceived health, physical activity levels and social cohesion of the participants.** Masterthesis.
- *C. Sandmann.* **Bewustzijn van prikkelverwerkingsproblematiek bij mensen met het autisme spectrum stoornis en het mogelijke verband met self-efficacy en participatie.** Masterthesis Psychologie.
- *H. van der Woude.* **Ervaringen van belanghebbers met het PTSS-protocol van Defensie.** Masterthesis Klinische Psychologie.
- *H. Razoky.* **Een kwalitatief onderzoek naar interorganisatorische samenwerking rond maatschappelijke participatie van kansarmen.** Masterthesis Sociologie.
- *S. Hendriks.* **Zoals de ouders zongen, piepen de jongen?! Een onderzoek naar de transgeneratiele overdracht van verslaving binnen een gezin.** Masterthesis Sociologie.
- *Z. Pardoel.* **De nieuwe professional 'Wijkwerker informele zorg' in de WIJ-teams.** Masterthesis Sociologie.
- *R.H. Bakker, N. Riemersma, A. Brunner, S. Kappen, M. Buter, J. Tuinstra.* **Mantelzorg en Mindfulness: gevolgen van de Mindfulness-Based Stress Reduction interventie op kwaliteit van leven van overbelaste mantelzorgers.** Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen, 94(1), 16-19.
- *W. Armbrust, N. Siers, O.T.H.M. Lelieveld, L.J. Mouton, J. Tuinstra, P. Sauer.* **Fatigue in patients with Juvenile Idiopathic Arthritis. A systematic review of the literature.** *Seminars in Arthritis and Rheumatism*, 45(5), 587-595.
- *W. Armbrust, O.T.H.M. Lelieveld, J. Tuinstra, N. Wulffraat, J. Bos, P. Sauer, M. Hagedoorn.* **Fatigue in patients with Juvenile Idiopathic Arthritis: relations with perceived health, physical health, self-efficacy and participation.** *Pediatric Rheumatology*, accepted.

Presentaties

- *W. Armbrust, O.T.H.M. Lelieveld, J. Tuinstra, N. Wulf-fraat, J. Bos, J. Cappon, M. van Rossum, M. Hagedoorn.* **Fatigue in patients with Juvenile Idiopathic Arthritis: relations with perceived health, physical health, self-efficacy and participation.** 23rd European Pediatric Rheumatology Congress, Genoa, Italy, 28th September – 1st October 2016.
- *H. Lamberdink, M. Fortuin.* **Workshop prikkel-verwerking bij (jong)volwassenen.** Inservice Autisme, Malle, België, 9 – 11 november 2016.
- *Z. Pardoel.* **De nieuwe professional 'Wijkwerker informele zorg' in de WIJ-teams.** Presentatie Gemeente Groningen, 3 november 2016.
- *R. Arnold, J. Tuinstra, P. van Dijk.* **Validation of a Dutch version of the TFI in a tertiary referral tinnitus clinic.** International Tinnitus Research Initiative Conference, Nottingham, UK, 16 maart 2016.
- *S. Hendriks.* **VNN Transgeneratiele overdracht verslaving. Gastcollege bachelor Sociologie, Groningen,** maart 2016.
- *D. Vos, L. Dalstra, N. Nixdorf, Z. Post.* **Highlighting the bright side. Research report providing more insight into the positive aspects of work conflicts in the workplace of gifted adults.** Eindpresentatie Leadership Lab, Groningen, 18 mei 2016.

Green Office

Evenementen

- **Sustainability Mythbusters Course** (12 december 2016)
- **Green Office College – Wout Veldstra** (12 januari 2016)
- **Green Office College – Ton Schoot Uiterkamp** (23 februari 2016)
- **Green Office College – Hans Bolscher** (31 mei 2016)
- **Green Office College – Fariz Nizamic** (13 september 2016)
- **Excursie Klaas van Nierop Stadsecologie** (25 mei 2016)
- **Film – Bottled Life** (12 mei 2016)
- **Film – Urban Tides** (19 april 2016)
- **Film – Cowspiracy** (23 februari 2016)
- **KEI-week** (15 & 18 augustus 2016)
- **Faculty Challenge** (24 mei 2016)
- **Career Event Next** (25 april 2016)
- **Experience Groningen** (11 maart 2016)
- **Health Week** (18-22 april 2016)
- *Green Metric Ranking Borrel* (februari 2016)
- **Promotie Duurzaamheid: chocolademelk en bananen uitdelen** (1 februari 2016)
- **Dag van de Duurzaamheid** (10 oktober 2016)
- **Nacht van de Nacht** (29 oktober 2016)
- **Let's Gro: Tomorrow & Sustainable Experience** (10 & 11 november 2016)
- **Winterwelvaart** (16-18 december 2016)

Kenniscentrum Filosofie

Publicatie

- *N. Brandsma, M. Pauly.* **Rapport Burgerpeiling KADO Kennisagenda 30 januari 2016.** Kenniscentrum Aardbevingen en Duurzame Ontwikkeling (KADO).

Onderwijs

Publicaties

- *N. de Groot.* **Een onderzoek naar eventuele veranderingen in de relaties, de motivatie en het academisch zelfbeeld tijdens de overgang van het primair onderwijs naar het voortgezet onderwijs.** Masterthesis.
- *F. Ris.* **Blended onderwijs en de relatie met leerlingbetrokkenheid in het primair onderwijs. Een evaluatiestudie van de digitale leeromgeving SAM, gericht op blended leren.** Masterthesis.
- *M. Blokzijl.* **Relatie tussen accurate zelfbeoordelingen en prestaties.** Masterthesis.
- *A. de Koning.* **De relatie tussen werkstress en de drie psychologische basisbehoeften van leerkrachten in combinatiegroepen. Een onderzoek naar de werkstress en de mate waarin leerkrachten van combinatiegroepen autonomie, competentie en relatie ervaren.** Masterthesis.
- *G. Bosma.* **Betrokkenheid in de bovenbouw van het basisonderwijs bij het vak begrijpend lezen. Een onderzoek naar het ontwikkelen van een meetinstrument waarmee de betrokkenheid van leerlingen in combinatiegroepen tijdens de lessen begrijpend lezen gemeten kan worden.** Masterthesis.
- *I. Halfwerk.* **Aangepaste schooltijden in het basisonderwijs: sneller aan het werk na de middagpauze? Onderzoek naar ervaringen van leerlingen en leerkrachten met aangepaste schooltijden en het verschil in de overgang na de middagpauze tussen scholen met een traditioneel rooster en scholen met aangepaste schooltijden.** Masterthesis.
- *M. Hummel.* **De stap van groep acht naar het voortgezet onderwijs. Hebben kennismakingslessen op het voortgezet onderwijs effect op de mastery motivatie en self-efficacy beliefs van leerlingen uit groep acht?** Masterthesis.
- *F. Schipper.* **Brainstudie. Een vergelijking van probleemoplossend vermogen tussen mbo-studenten en wo-studenten.** Masterthesis.

Taal, Cultuur & Communicatie

Publicaties

- *Julija Danu.* **Op zaterdag spreken we Russisch!** Blog op meertalig.nl, januari 2016.
- *D. Wagenaar, I. Wolthuis, L. Wijbrands, M. Talsma, J. Schakel, S.J. Visser.* **Taal van de maand.** Vier taal-

portretten op meertalig.nl, februari – oktober 2016.

- *Andrej Palmen.* **Serbian heritage language schools in the Netherlands through the eyes of the parents.** Masterscriptie Multilingualism, mei 2016.
- *E. van Leeuwen, T. Neplenbroek, F. van Dokkumburg, R. Visser, A. van den Berg, N. Lucassen, K. Renkema, A. Kooistra, M. Bogema, A. Coster, J. Büthker, J. Broek, A. Garnier, A. Baijer, V. Huiting.* **16 Senia-leeswijzers.** Nederlands (7), Engels (6), Frans (3). September 2016.
- *Andrej Palmen.* **"Ik zie je zaterdag weer, 'druže'!"** Taalles op zaterdag. Blog op meertalig.nl, december 2016.

Presentaties

- *Saskia Visser.* **Voorlezen kan in alle talen.** Lezing Humanitas Hoogezand, 20 januari 2016.
- *Studenten Communicatie- en Informatiewetenschappen.* **Diagnoses en Adviezen Juvaid.** 8 presentaties in het vak Diagnose en Advisering, Groningen, 29 januari 2016.
- *Saskia Visser.* **Ein Deutsches Requiem.** Workshop Weet Wat U Zingt voor Concertkoor KOV, 25 februari 2016.
- *Saskia Visser.* **Societal relevance of research.** Gastcollege ReMa Linguistics, Groningen, 16 maart 2016.
- *Marieke Baakman.* **Les fleurs et les arbres.** Workshop Weet Wat U Zingt voor Kooriander, 13 april 2016.
- *Larissa Hut, Susan Vernij.* **Te quiero.** Workshop Weet Wat U Zingt voor Roxie, 14 april 2016.
- *Saskia Visser.* **Relevance of Arts Research.** Career Event Letteren, 11 mei 2016.
- *Saskia Visser.* **Hoe verloopt de tweedetaalverwerving.** Lezing en dagvoorzitterschap Medilex Onderwijsconferentie, Amersfoort, 23 mei 2016.
- *Saskia Visser.* **Societal relevance of research.** Gastcollege Research Assistants Programme (RAP), Groningen, 25 mei 2016.

Gezamenlijke presentaties

- *Karin Ree, Henk Mulder, Saskia Visser.* **Introducing Science Shops Groningen & research in co-creation.** Presentaties en rondetafelgesprekken bij bezoek Universitat Vechta, Groningen, 3 mei 2016.
- *Kirsten van Apeldoorn, Charlotte Benneker, Lieke Fidom, Robin Goudsmid, Leander van der Wal.* **Meet & greet Dutch and German students.** Rondetafelgesprekken bij bezoek Universitat Vechta, Groningen, 3 mei 2016.
- *Karin de Boer, Sanne Raap, Yanike Sophie, Jolanda Tuinstra, Saskia Visser.* **Playing the Science Shop Game.** Workshop op de Living Knowledge Conference, Dublin, 23 juni 2016.

Zullen we

kennis

maken?

